

%D0%BD%D1%96 %D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F

Вознюк Софія Русланівна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту економічної безпеки та митної
справи Державного податкового
університету

Науковий керівник

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального
судочинства та аналітичної діяльності
Державного податкового університету
Амеліна А. С.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У КРИМІНАЛІСТИЦІ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ

Штучний інтелект (далі – ШІ) стрімко проникає у всі сфери нашого життя. Криміналістика не стала винятком. Використання ШІ в розслідуванні злочинів відкриває нові можливості, але в той же час створює ряд етичних та технічних проблем.

Перевагою ШІ є можливість швидко обробляти великі об'єми інформації та аналізувати їх, знаходячи закономірності та зв'язки. ШІ здатен розпізнавати голоси, образи та обличчя. На основі наявної інформації він здатен прогнозувати певні події, в тому числі вчинення кримінальних правопорушень.

Очевидним є те, що переваги та можливості ШІ можуть значно вдосконалити роботу правоохоронних органів, саме тому використання штучного інтелекту у їх роботі, зокрема у напрямі протидії злочинності, є затребуваним та актуальним.

Експертна група Європейської комісії пропонує таке визначення штучного інтелекту: «штучний інтелект – це системи, розроблені людьми, які, отримавши комплексну мету, діють у фізичному чи цифровому світі, сприймаючи навколишнє середовище, інтерпретуючи зібрані структуровані або неструктуровані дані, на основі знань, отриманих з цих даних, приймають найкращі рішення (відповідно до попередньо визначених параметрів) для досягнення заданої мети» [1].

Баранов же визначає штучний інтелект як «інтелект, що має штучне походження та імітує (моделює) певну сукупність

когнітивних функцій еквівалентних відповідним когнітивним функціям людини» [2, с. 45].

Наразі ШІ застосовується в різних напрямках криміналістики. Зокрема в аналізі місця злочину. Наприклад, в Університеті Леону в Іспанії науковці навчили нейронну мережу виявляти докази, залишені на місці злочину. Крім того, нейромережа була навчена аналізу конкретних фотографій та доказів і пошуку неочевидних деталей в них [3].

Ще одним напрямком застосування ШІ в криміналістиці є ідентифікація злочинців. Статистика стверджує, що близько 70 % поліцейських відділків світу мають доступ до інструментів розпізнавання обличчя [4].

Правоохоронці досить давно стали використовувати програмні комплекси, які дозволяють розпізнавати обличчя, порівнюючи із системами відеоспостереження та інформацією яка вже є у базі. Прикладом є інструменти відеоаналітики (Video content analysis) – технології, що використовують методи комп'ютерного зору для отримання даних із зображень відеокамер в режимі реального часу або з архівних записів [5].

У деяких країнах, наприклад, доступна технологія ANPR (Automatic Number Plate Recognition – «Автоматична система розпізнавання номерів»), яка зчитує номери автомобілів, зіставляючи їх з тими, що є в базі даних [6].

Крім цього, ШІ застосовується в роботі з базами даних, в пошуковій кримінальних патернів, прогнозуванні та попередженні кримінальних правопорушень.

ШІ може проаналізувати величезні обсяги даних у соціальних мережах для ідентифікації підозрюваних, встановлення мотиву злочину тощо.

Вище було згадано, що штучний інтелект вміє розпізнавати обличчя, проте його можливості виходять далеко за межі цього, оскільки ШІ може зіставляти відбитки пальців, аналізувати ходу та інші біометричні дані людини.

Проте використання ШІ пов'язане і з певними ризиками. Алгоритми машинного навчання навчаються на наборах даних, які можуть містити певні упередження або стереотипи.

Яскравим прикладом, є не так давно розроблений метод ДНК-фенотипування, який дозволяє спрогнозувати зовнішній вигляд злочинця або жертви за допомогою ШІ на основі біоматеріалу людини. Проте результати можуть бути досить загальними і призвести до дискримінації окремих груп меншин [7].

Ян Лутнер стверджує, що використання штучного інтелекту в правоохоронній діяльності може потягнути за собою хибні арешти, адже інколи технологія розпізнавання облич буває упередженою і не завжди спрацьовує так як треба. Він зазначає, що великою проблемою є відсутність прозорості використання ШІ та відсутність чіткого законодавчого регулювання його використання [8].

Це може тягнути за собою порушення конфіденційності та використання інформації зовсім «не для тих цілей».

Отже, використання ШІ в криміналістиці має як переваги, так і недоліки. З одного боку, він відкриває нові можливості для боротьби зі злочинністю, з іншого – змушує задуматись про етичність та доцільність його використання. Тільки зважений та відповідальний підхід до впровадження штучного інтелекту дозволить нам реалізувати його потенціал, мінімізуючи ризики.

Список використаних джерел

1. European Commission. 2018. A definition of Artificial Intelligence: main capabilities and scientific disciplines. Report High-Level Expert Group on Artificial Intelligence

2. Баранов О. А. Визначення терміну «штучний інтелект». Інформація і право, 2023, 1 (44). С. 32-49.

3. Sertis. AI for the Modern and Accurate Criminal Investigation. Sertis Website. URL: <https://www.sertiscorp.com/post/ai-for-the-modern-and-accurate-criminal-investigation>.

4. 54+ Facial Recognition Statistics, Facts, and Trends [2023]. Passport Photo Online. URL: <https://passport-photo.online/blog/facial-recognition-statistics/#gref>.

5. Робот-поліцейський: як штучний інтелект допомагає розслідувати злочини. АРГУМЕНТ. URL: <https://argumentua.com/novini/robot-pol-tseiskii-yak-shtuchnii-ntelekt-dopomaga-rozsl-uvati-zlochini>.

6. Automatic Number Plate Recognition (ANPR). POLICE.UK. URL: <https://www.police.uk/advice/advice-and-information/rs/road-safety/automatic-number-plate-recognition-anpr/>

7. Козар Ю. Судово-медичне фенотипування ДНК для ідентифікації злочинців. *Клінічна та експериментальна патологія*. 2024. Т.23, №2 (88). С. 100-108

8. Lunter J. Can criminal investigations rely on AI? | Biometric Update. Biometric Update | Biometrics News, Companies and Explainers. URL: <https://www.biometricupdate.com/202311/can-criminal-investigations-rely-on-ai>.